

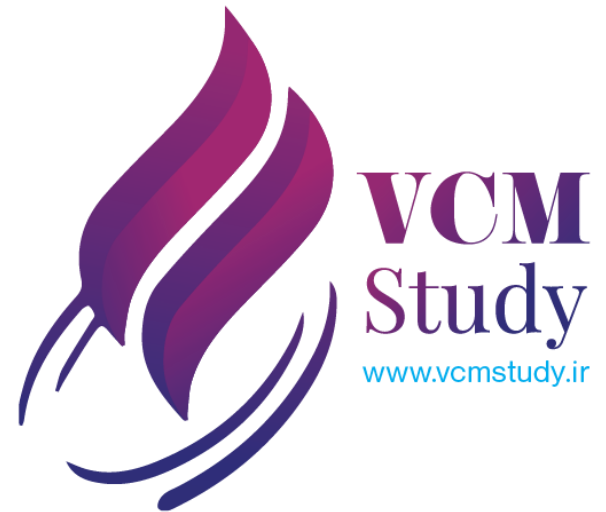
www.vcmstudy.ir

یادداشت
نفت و گاز

مقایسه یارانه انرژی در ایران و سایر کشورهای دنیا

تاریخ انتشار: ۲۸ دی ۱۳۹۷

بر اساس گزارش اخیر IEA کشور ایران در سال ۲۰۱۷ بیش از ۴۵ میلیارد دلار یارانه انرژی پرداخت کرده است که از نظر اندازه یارانه پرداخت شده، مقام اول را به خود اختصاص داده است. با توجه به اینکه واردات انرژی در ایران سهم اندکی در تأمین تقاضای داخلی دارد، بخش غالب یارانه انرژی بصورت پنهان بوده است به این معنا که قیمت مصوب داخلی برای انواع حامل‌های انرژی نسبت به قیمت‌های بین‌المللی کمتر بوده و این موضوع سبب از دست رفتن فرصت کسب درآمد صادراتی برای کشور شده است که می‌توانست صرف ساخت ۶ پالایشگاه ۵۰۰ هزار بشکه‌ای شود. لذا اگر قیمت‌های داخلی انرژی معادل قیمت‌های بین‌المللی باشد، بازار داخلی سودی معادل صادرات برای کشور خواهد داشت. ضمن اینکه بازار داخلی دارای امنیت تقاضای بیشتری به نسبت بازارهای صادراتی است.

اندازه‌گیری میزان مطلق یارانه انرژی کشورها و مقایسه آن‌ها با یکدیگر روشی اصولی برای نتیجه‌گیری‌های کلان نخواهد بود لذا می‌بایست میزان یارانه انرژی کشورها را در مقایسه با حجم اقتصاد و میزان جمعیت در آن‌ها سنجید. نمودار اول نشان‌دهنده ۱۰ کشور اول دنیا در نسبت یارانه انرژی به GDP است.

بر اساس نمودار اول می‌توان دریافت که یارانه انرژی سهم زیادی در اقتصاد کشورهای لیبی، ترکمنستان، ازبکستان، ایران، مصر، ونزوئلا، الجزایر، عربستان، آذربایجان و کویت دارد. لذا تخصیص یا عدم تخصیص یارانه انرژی در این کشورها تأثیر بسزایی در اقتصاد آن‌ها خواهد داشت. نمودار دوم نشان‌دهنده ۱۰ کشور اول دنیا در سرانه یارانه انرژی به نسبت جمعیت است.

بر اساس نمودار دوم مشخص می‌شود که کشورهای کویت، عربستان، بحرین، امارات، ترکمنستان، لیبی، قطر، ترینیداد، ایران، ونزوئلا و برونئی دارای بیشترین سرانه یارانه انرژی در دنیا هستند. از مقایسه دو نمودار می‌توان مشاهده کرد که کشورهای لیبی، ترکمنستان، ایران، ونزوئلا، عربستان و کویت بین دو نمودار مشترک هستند یعنی هم به نسبت حجم اقتصاد و هم به نسبت جمعیت خود، یارانه انرژی بالایی پرداخت می‌کنند.

بر اساس اینکه یارانه پیدا و پنهان انرژی بر اساس قیمت‌های جهانی انرژی تغییر می‌کند، می‌توان رابطه نزدیکی بین تغییرات قیمت نفت و یارانه انرژی در دنیا مشاهده کرد.

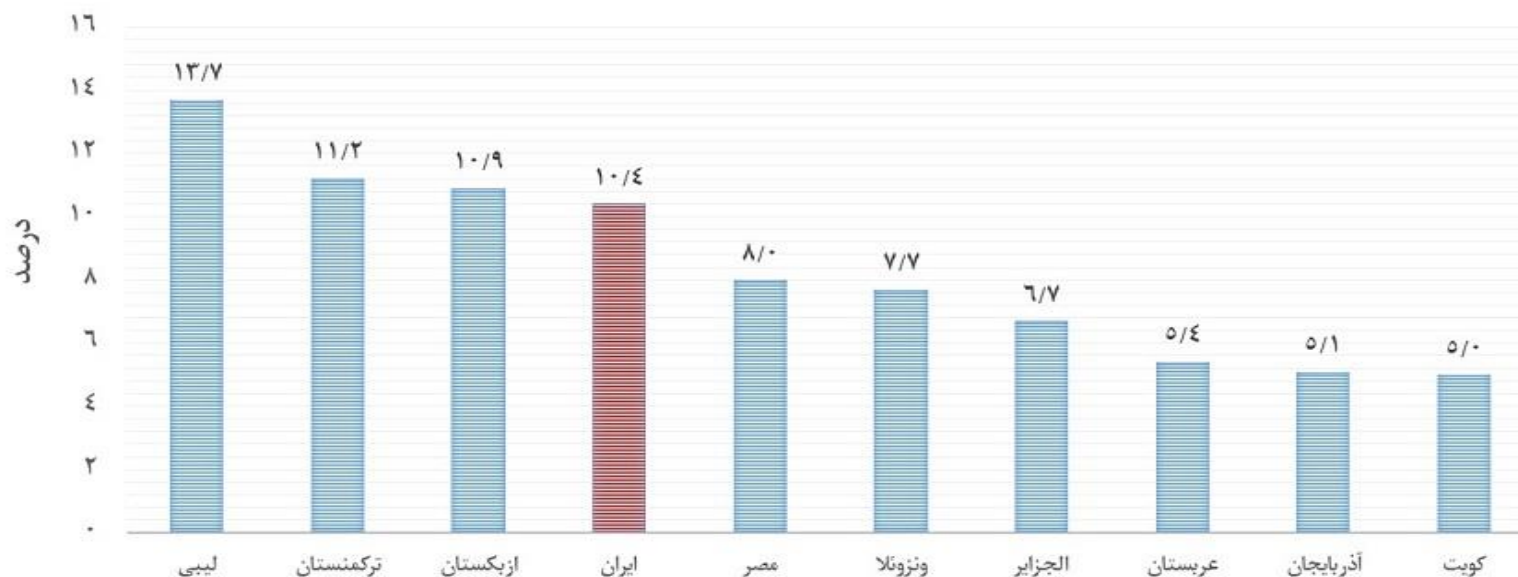

یادداشت

نفت و گاز

نسبت یارانه انرژی به GDP در کشورها

Source: IEA, 2017

VCMStudy.ir

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

سراجه یارانه انرژی به ازای هر نفر در کشورها

Source: IEA, 2017

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

نسبت قیمت نفت و یارانه انرژی

Source: IEA, 2017

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

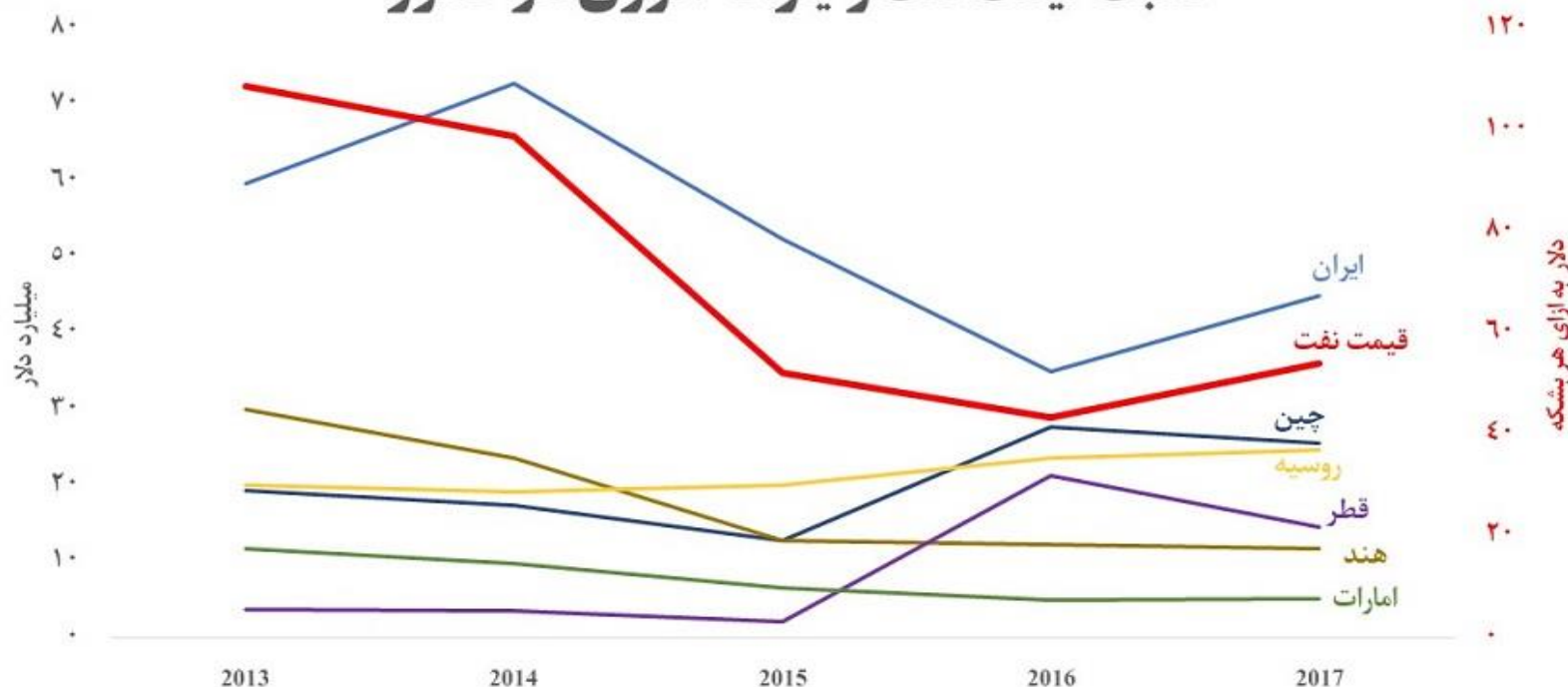

www.vcmstudy.ir

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

نسبت قیمت نفت و یارانه انرژی هر کشور

Source: IEA, 2017

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

چنانچه از شکل سوم مشخص است، هرچه قیمت نفت بالاتر باشد، یارانه انرژی نیز بیشتر خواهد بود که این موضوع برای کشورهای واردکننده انرژی به معنای هزینه بیشتر و برای کشورهای صادرکننده انرژی به معنای عدم‌النفع بیشتر است. لذا افت قیمت نفت از ۱۰۹ دلار به ۴۴ دلار هزینه یارانه انرژی را از ۴۹۳ میلیارد دلار به ۲۷۱ میلیارد کاهش داده است. البته کاهش یارانه انرژی مانند کاهش قیمت نفت برای کشورهای واردکننده خوشحال‌کننده است زیرا که هزینه‌های آن‌ها را کاهش می‌دهد. از طرفی کاهش یارانه انرژی مانند کاهش قیمت نفت برای کشورهای صادرکننده رضایت‌بخش نیست زیرا که به معنای از دست رفتن بازار پررونق صادرات است. کشورهای مختلف علاوه بر اینکه با تغییرات قیمت نفت مجبور هستند تا هزینه یارانه انرژی خود را با بازار تنظیم نمایند، اما با سیاست‌گذاری‌های متنوع به دنبال کاهش یارانه انرژی در هر قیمتی از نفت هستند. نمودار چهارم نشان می‌دهد که یارانه انرژی در چه کشورهایی تابع مستقیم قیمت نفت هست و در چه کشورهایی تابع آن نیست. بر اساس نمودارهای موجود در شکل چهارم، می‌توان نتیجه گرفت که قیمت‌گذاری انرژی در کشورهای چین، قطر، هند و امارات با پیروی از سیاست‌های کاهش یارانه انرژی، تبعیت پیوسته از تغییرات قیمت نفت دارد و در نتیجه با افزایش یا کاهش قیمت نفت، همواره یارانه انرژی در این کشورها چندان دستخوش تغییر نمی‌شود. از طرفی کشور روسیه بدون توجه به قیمت نفت، همواره یارانه انرژی خود را افزایش داده است در حالیکه می‌بایست لاقول در شرایط کاهش قیمت نفت، یارانه را کاهش می‌داد. کشور ایران نیز چون همیشه قیمت‌ها را دستوری و ثابت نگه می‌دارد، یارانه انرژی در آن مطابق تغییرات قیمت نفت تغییر می‌کند.

یادداشت

نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که یارانه انرژی دو نوع مصرف دارد: مصرف رانتی و توسعه‌ای و مصرف رفاهی. لذا ممکن است بعضی کشورها به دلیل پیروی از سیاست توسعه صنعتی ویژه‌ای، به بخش‌هایی از صنعت یارانه انرژی یا رانت بدهند. در بعضی دیگر از کشورها بیشتر مصارف یارانه انرژی مربوط به کاهش هزینه‌های خانوار و افزایش سطح رفاه آن‌ها می‌شود. ادامه هر کدام از انواع یارانه انرژی یادشده نامطلوب است زیرا که در حالت اول، صنایع از رقابت فناوری در بازار جهانی عقب خواهند افتاد و با کاهش توان رقابت‌پذیری آن‌ها، تراز تجاری افت خواهد کرد. در حالت دوم نیز مصرف انرژی نابره‌ور خواهد ماند و هزینه‌های گزافی که باید تبدیل به درآمد برای خانوارها شود، به صورت تخفیف بر مصرف انرژی برای آن‌ها بطور نابرابر توزیع می‌شود. لذا کشور ایران می‌بایست به دنبال راه‌حلهایی برای حذف تدریجی یارانه انرژی و تطابق با بازارهای جهانی از طریق افزایش مبادلات تجاری باشد.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید
VCMStudy@gmail.com